

**STRATEGIA KOMUNIKACJI NA TEMAT WPISU LUB PODJĘCIA STARAŃ O WPIS NA LISTĘ
REPREZENTATYWNĄ NIEMATERIALNEGO
DZIEDZICTWA KULTUROWEGO LUDZKOŚCI UNESCO**

Ankieta

Bardzo prosimy o odpowiedzi na poniższe pytania:

1. Jakie są główne wyzwania napotymane w komunikacji o wpisie lub podjęciu starań o wpis na Listę Reprezentatywną Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości UNESCO:
  - a. w ramach społeczności depozytariuszy,
  - b. wobec instytucji związanych z ochroną tradycji,
  - c. wobec ogółu społeczeństwa poprzez media?
2. Które kanały komunikacji (np. media społecznościowe, media tradycyjne, wydarzenia społeczne) okazują się najbardziej skuteczne w informowaniu o niematerialnym dziedzictwie kulturowym w kontekście wpisu na tę listę?
3. Jakie są największe przeszkody w angażowaniu członków społeczności i lokalnych interesariuszy w informowanie i promocję?
4. Czy napotkali Państwo jakiegokolwiek nieporozumienia lub błędne interpretacje swojego dziedzictwa kulturowego przez odbiorców zewnętrznych? Jeśli tak, to jakie?

Analiza

1. Główne wyzwania w komunikacji o wpisie lub podjęciu starań o wpis na Listę Reprezentatywną Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego Ludzkości UNESCO

a. W ramach społeczności depozytariuszy

Jednym z głównych wyzwań jest brak wiedzy i świadomości na temat znaczenia wpisu UNESCO oraz jego konsekwencji. Wiele osób, nawet zaangażowanych w kultywowanie tradycji, nie rozumie, jakie korzyści może przynieść wpis, a także jakie obowiązki i wymagania są z nim związane. Pojawia się także trudność w zaangażowaniu całej społeczności, szczególnie gdy interesy poszczególnych grup są różne. Istotnym problemem jest również niepewność co do wartości własnej tradycji – niektóre społeczności wahają się, czy ich dziedzictwo jest wystarczająco ważne, by ubiegać się o wpis. Proces aplikacyjny jest skomplikowany i wymaga licznych formalności, co może powodować dezorientację i zniechęcenie. Dodatkowym wyzwaniem jest wpływ liderów wpisu – w społecznościach o silnie indywidualistycznym charakterze liderzy mogą mieć trudności w budowaniu konsensusu lub wręcz narzucać własną wizję wpisu, marginalizując inne głosy.

b. Wobec instytucji związanych z ochroną tradycji

Instytucje zajmujące się ochroną dziedzictwa często nie mają jednolitej polityki komunikacyjnej, co prowadzi do zamieszania i niepewności wśród depozytariuszy. Brakuje jasnych procedur dotyczących

kolejności wpisów na listę UNESCO, co sprawia, że społeczności nie wiedzą, jak i kiedy mogą aplikować. Współpraca między lokalnymi grupami a instytucjami centralnymi bywa utrudniona, szczególnie gdy te ostatnie nie są dostatecznie zaznajomione z tradycją, którą mają wspierać. Deklaracje instytucji publicznych dotyczące ochrony dziedzictwa często pozostają na poziomie formalnym i nie są realizowane po wpisie. Problemem jest także brak kadencyjności liderów wpisu – nie ma jasnych zasad, kto powinien odpowiadać za dalsze działania po dokonaniu wpisu, co może prowadzić do stagnacji w ochronie dziedzictwa.

c. Wobec ogółu społeczeństwa poprzez media

W społeczeństwie panuje duże niezrozumienie niematerialnego dziedzictwa kulturowego – często jest ono mylone z dziedzictwem materialnym, co prowadzi do błędnych interpretacji i braku zainteresowania. Informacje na temat wpisu UNESCO nie są szeroko rozpowszechniane, a media koncentrują się głównie na sensacyjnych aspektach lub przekazują nieprecyzyjne informacje. Dodatkowym problemem jest trudność w przedstawieniu niektórych tradycji w sposób akceptowalny społecznie – na przykład sokolnictwo jest często odbierane jako hodowla ptaków, a nie tradycyjna metoda polowania, co prowadzi do kontrowersji w kontekście współczesnej debaty na temat łowiectwa. Brak wystarczających środków na profesjonalną komunikację medialną ogranicza możliwości docierania do szerokiej publiczności.

---

2. Najbardziej skuteczne kanały komunikacji

Najskuteczniejszym narzędziem komunikacji okazują się **media społecznościowe**, zwłaszcza Facebook, Instagram i TikTok, które pozwalają na szybkie i szerokie dotarcie do odbiorców, w tym młodszych pokoleń. Wizualne treści, takie jak filmy, zdjęcia i transmisje na żywo, zwiększają atrakcyjność przekazu i angażują odbiorców w interakcję.

Wydarzenia społeczne, takie jak festiwale, warsztaty i spotkania z depozytariuszami, pozwalają na bezpośrednie zetknięcie się z tradycją, co wzmacnia jej autentyczność i zwiększa zainteresowanie. Kontakty osobiste są wciąż jednym z najskuteczniejszych sposobów przekazywania informacji i budowania świadomości.

Media tradycyjne, w tym telewizja, radio i prasa, wciąż odgrywają istotną rolę, szczególnie wśród starszych odbiorców i na poziomie lokalnym. Programy dokumentalne, audycje radiowe i artykuły prasowe mogą dostarczać bardziej pogłębionych informacji i trafiać do osób, które nie korzystają aktywnie z mediów społecznościowych.

Strony internetowe i blogi umożliwiają prezentowanie bardziej szczegółowych treści i archiwizowanie wiedzy o tradycjach. Warto także inwestować w **materiały audiowizualne**, takie jak krótkie filmy dokumentalne czy edukacyjne, które mogą być szeroko wykorzystywane w działaniach promocyjnych.

---

3. Największe przeszkody w angażowaniu społeczności i interesariuszy

Najczęściej wskazywaną przeszkodą jest **brak czasu** – depozytariusze często kultywują tradycję w czasie wolnym od pracy zawodowej, co ogranicza ich możliwości angażowania się w dodatkowe działania promocyjne. **Brak środków finansowych** na organizację wydarzeń, tworzenie materiałów promocyjnych i profesjonalną komunikację również stanowi istotne wyzwanie.

Niektóre społeczności wykazują **brak zaufania do instytucji publicznych i liderów wpisu**, szczególnie jeśli wcześniej nie otrzymały wystarczającego wsparcia. Wśród depozytariuszy występuje także **niepewność co do korzyści wynikających z wpisu na listę UNESCO**, co prowadzi do mniejszego zaangażowania.

Dodatkowym problemem są **bariery mentalne**, takie jak strach przed występowaniem publicznym, niechęć do udostępniania własnych warsztatów pracy czy zachowywanie niektórych aspektów tradycji w tajemnicy. Wiele osób obawia się również przeinaczenia przekazu przez media, co skutkuje ograniczoną chęcią współpracy z dziennikarzami.

---

4. Nieporozumienia i błędne interpretacje dziedzictwa przez odbiorców zewnętrznych

Najczęstszym problemem jest **mylenie niematerialnego dziedzictwa kulturowego z materialnym**, co prowadzi do nieporozumień w zakresie ochrony i promocji. Zdarza się również, że **grupy niebędące depozytariuszami podszywają się pod wpis na listę UNESCO**, co budzi frustrację wśród osób rzeczywiście zaangażowanych w kultywowanie tradycji.

Niektóre tradycje napotykają kontrowersje związane z **religijnymi aspektami**, np. krytykę wzorów o tematyce sakralnej w kwiatowych dywanach. Inne są źle rozumiane przez opinię publiczną – np. sokolnictwo często postrzegane jest jako hodowla ptaków, a nie tradycyjna metoda polowania, co w kontekście współczesnych nastrojów antyłowieckich rodzi problemy w przekazie.

Błędne interpretacje mogą prowadzić do negatywnych konsekwencji, np. sponsorzy wycofujący się ze wspierania tradycji z powodów ideologicznych lub nieprecyzyjne informacje w mediach, które wpływają na wizerunek dziedzictwa. Przykładem są kontrowersje wokół postaci Żyda w szopkach krakowskich, które stały się tematem debaty publicznej.

Wiele osób nadal nie rozumie, czym jest Lista Niematerialnego Dziedzictwa UNESCO, a nawet instytucje samorządowe nie zawsze dostrzegają jej znaczenie, co utrudnia skuteczną ochronę i promocję wpisanych tradycji.

Ankiety przygotował, przeanalizował i podsumował:

Andrzej Szoszkiewicz
Centrum Kompetencji Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego